

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr., za četrť leta 65 kr. — Narodnina se pošilja upravnistvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, nopiščani listi se ne sprejemajo. Za oglašila se plačuje od navadne vrstice, če se napiše enkrat, po 3 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Poziv iz Celja.

V nekaterih dneh se bodo vršili na naših gimnazijah, torej tudi na naši tako imenovani slovenski gimnaziji v Celju, sprejemni izpiti za prihodnje šolsko leto. Ta zavod ima namen, da se izomika naša mladina tudi še po dovršeni ljudski soli vsaj deloma v slovenskem jeziku. Skrbljeno je pa seveda — na to ne bode naša vlada nikdar pozabila — da se podučuje vsak mladenič tudi v nemškem jeziku.

Naša čast zahteva, da pošilja vsak Slovenec svoje sinove v našo, ne v nemško gimnazijo. Pokažimo, da se ve slovenski narod posluževati svojih pravic, da dobro razume, kaj je njegovi deci koristno in potrebno. Mnogoštevilno obiskovanje našega zavoda bodi najboljši odgovor vsem tistim klevetnikom in nasprotnikom, ki v svoji ošabnosti slovenskemu narodu ne privoščijo niti trohice tu ali tam, dasiravno se njim deli povsod obilna mera.

Vsak Slovenec, ki pridobi vsaj jednega novega učenca za zavod, storil je resnično narodno delo — to je vredno več, kakor lepe besede brez dejanja! Naj potuje ta številka »Slov. Gospodarja« od duhovnika do duhovnika, od učitelja do učitelja, od kmeta do kmeta.

Vsak naj drugega spodbuja in nagovarja; rodoljubi spremljajte sami vse one stariše, ki so našega mišljenja, v Celje, in podpirajte posebno kmečke ljudi s svojim svetom ravno tu v Celju, da jih ne bi nasprotniki morda v zadnjem hipu pregovorili in še na potu odvrnili od njihovega namena. Na delo torej! Rodoljub.

Na delo, voditelji naši, društva naša!

Odkar je ministerski predsednik, grof Badeni, zaključil državni zbor, vreden je za nas Slovence vsaki dan, če delamo, breg zlata, če ne delamo, pa nič. Sedanji mir je le premirje, in stojimo pred hudo borbo, mi Slovenci pred borbo, ki bode nam odločila življenje ali smrt.

Zato Nemci neutrudno zborujejo, tuhtajo naklepe, predlagajo nasvete, kako bi se naj Avstrija uravnala, da bi med narodi vladal mir, rekše, da bi prihodnjic Slovencev ne bilo treba več šteti, da bi bil most do Adrije dogotovljen. In mi?

Če roke križem držimo, drugzega nismo vredni, nego da poginemo. Narod naš, vsak Slovenec, od prvega do zadnjega, mora biti pripravljen na veliki trenotek, ko ga bodo vodje poklicali na bojišče; vsak mora takrat vedeti, kaj naj stori, kaj hoče, v prvi vrsti pa vodje. V to svrhu pa je treba, da se pripravimo!

Kaj naj hočemo? »Slov. Gospodar« je odgovoril na to vprašanje v člankih »Pred važnimi izpremembami«.

Držimo se tega! »Namestnijske oziroma deželno-vladne oddelke, kjer smo v manjšini; slovenske šole; slovensko sodišče druge instance; pri vseh uradih slovenski poslovni jezik. Prvo je, da se duševno oslobodimo«. Sicer pa se imajo naše zahteve nadrobneje premozgati, točno formulirati, potem postaviti pred narod, narod pa podžgati, da se jih oprime z vso svojo dušo.

V to svrhu svetujemo, da se zberó zastopniki vseh slovenskih društev, ki se pečajo s politikó, in naši poslanci ter izrekó zahteve Slovencev v obliki točnih in jasnih resolucij, da nadalje oskrbijo poljudno in iskreno pisan spis, ki se naj razpeča na tisoče in tisoče brezplačno med narod in da končno naredijo podroben načrt za slovenske tabore.

Politična društva, kolikor nam jih je znanih, so: »Slovensko društvo (za ves Spodnji Štajar), »Katol. politično društvo« in »Slovensko društvo« (za Kranjsko), »Katol. polit. in gospodarsko društvo za Slovence« (na Koroškem), »Sloga« (za Gorisko), »Edinost« (za Trst in okolico), posebej na Spod. Štajarskem: »Slov. katol. politično društvo v Konjicah«, »Slov. polit. in gospodarsko društvo« (za Ljutomer in Gornjo Radgono), »Pozor« (za Ptuj), »Slov. katol. delavsko društvo« (v Žalcu), »Katol. polit. društvo« (za vranski okraj), »Slov. katol. polit. društvo« (na Teharjih) in »Katol. politično društvo« (na Slatini).

Torej na delo, voditelji naši, društva naša! Ne odlagajmo, da ne bode prepozno! Zgubiti nimamo ničesar, pridobiti zlato prihodnjost. Naprej zastava Slave!

Ljudski shod kat. pol. društva za vranski okraj.

(Iz Šentjurija ob Taboru.)
(Konec.)

Na-to je g. govornik, župnik Franc Zdolšek omenil več točk, po katerih bi se kmečki stan zopet povzdignil. Te-so: 1. Kmečki domovi. Kmet bi se na svojem posestvu smel zadolžiti le do polovice prave vrednosti in nikdo bi ga ne smel pregnati s posestva. Dediči bi manj dobili, a za-to bi imeli pravico priti domu za časa svoje onemoglosti, seveda le samci, ne družine.

2. Če bi prodal kmet svoje posestvo, bi ga smel le tak kupiti, ki sam dela. Če bi pa kak grajščak umrl, naj bi država posestvo kupila in ga med kmete razdelila.

3. Kar pri nastopu posestnika zelo mori, je desetek, kateri pride prav visoko in če ga je treba večkrat plačati radi slučajne smrti, je to prav občutljivo. Zato, če je posestvo vredno 1000 gld., naj bi ne bilo plačati

nič pristojbin, če je vredno 3000 pa 1%, za 6000 le 1½% itd.

4. Odkodi naj bi se pa davki nadomestili za izgubo teh sedanjih davkov? Obdačilo naj bi se razkošje. Zdaj, ko je angleška kraljica Viktorija obhajala 60letnico svojega vladanja, je prišlo v London okrog 2.000.000 ljudi. Med temi je bil ameriški milijonar Astor, ki je platil za stanovanje 12 ur v nekej palači celih 37.500 frankov. In sploh gospoda po mestih na vse načine zapravlja denarje. Rothschild na Dunaju je napravil večerjo in k tisti večerji je povabil dvorno pevko, da je s svojim petjem razveseljevala goste. Plačal ji je za tisto petje en večer 5000 gld. Taki naj bi plačali davke namestu kmeta!

5. Poglejmo še stopljevni davek! Večkrat morajo nižji ljudje veliko plačati, bogati so pa skoraj prosti. To bi se moralo izpremeniti, da bi človek primeroma tem več plačal, čim bogatejši je. Na pr. od 700 gld. naprej do 3000 čistega dohodka naj bi se plačalo 1½%, od 3—7 tisoč 2%, od 7—15 tisoč 3% itd. Bogataše je treba pritiskati, da bi plačali.

6. Lovska postava se mora izpremeniti. Če človeka udarimo za uho, je treba plačati 5 gld., če zajca udarimo, je kazen večja. Zajec pojé fižol, ogroda drevesa itd., sploh kmetu prav zelo škoduje.

7. Šolsko breme se mora tudi zlajšati. Šolska doba naj bi trajala 6 let; otroci naj bi se učili le potrebnih rečij: brati, pisati in računati. Upeljale naj bi se za po zimi nadaljevalne šole. — In tukaj še posebno omenim, da so kmetje sami po shodu g. poslanca prosili, da naj se v državnem zboru poteguje kolikor možno za 6letno šolsko dobo. Rekli so tudi kmetje, da naj se naredi razlika med šolo na deželi in v mestih. V mestih imajo otroci čas v šolo hoditi, kmetje jih pa morajo imeti za delo, ker delavcev ne morejo dobiti.

8. Kmečke zadruge. Svoje zadruge imajo delavci, trgovci, obrtniki itd. Tudi kmetje se morajo združiti; take zadruge bi kupovale svoje potrebe in prodajale svoje izdelke itd.

9. Brez vere ne gre! Vse izpremembe ne bodo nič pomagale brez krščanstva. Socijalni demokratje pravijo: Vsakdo naj veruje, kar mu drago! — Torej naj ima oče drugo vero kakor mati, in sin in hči spet po svojem? Ali bo družina srečna? Nikoli ne! Potreba je še tudi zmernosti in pravičnosti, modrega gospodarstva in modre varčnosti, drugače nam vse postave ne bodo koristile. Toliko ob kratkem!

Da so bili ljudje s tem govorom zelo zadovoljni, je kazalo navdušeno pritrjevanje k posameznim točkam. Na-to sta bili vsprejeti naslednji resoluciji: 1. Volilci iz Savinjske doline, zbrani na ljudskem shodu kat. pol. društva za vranski okraj dne 27. junija popolnoma odobravajo jezikovno naredbo, ki se je izdala za češke dežele, ter prosijo visoko c. kr. vlado, da izda tako naredbo tudi za slovenske pokrajine ter dejansko izvede 19. člen državnih osnovnih postav.

2. Volilci iz Savinjske doline, zbrani na ljudskem shodu kat. pol. društva za vranski okraj dne 27. junija, prosijo slovenske državne poslance, da po predlogu g. viteza Berks-a delujejo na to, da se kmečke zadruge razdele po narodnostih, ker drugače bo divjal v njih narodnosti prepir in ne bodo prinesle željenega uspeha.

Poslednjič je predsednik opominjal vse navzoče k slogi in miru. Svaril jih je, da naj ne verjamejo tistim ljudem, ki znajo samo hujskati in obetati, a ničesar storiti, ter je zaključil shod s trikratnim živio-klicem na papeža Leona XIII. in cesarja Franca Jožefa I. Prihodnji shod bo na Gomilskem.

Cerkvene zadeve.

Inštalacija čast. gosp. župnika Franca Černenška v Cirkovcih.

Med obilnimi župnijami, katere so letos čakale spremembo dušnih pastirjev, ali že po smrti ali po preselitvi, bila je tudi naša fara. Čast. gosp. Jožef Sorglechner so se preselili na boljšo in lažjšo župnijo, in tako smo mi bili dva meseca brez župnika, dokler niso nastopili čast. gosp. Franc Černenšek. Došli so zadnjega junija večerko, ker za dan 1. julija je bila oznanjena inštalacija. Že v jutro zarano je bilo vse veselo po vasi in papeška zastava nam je oznanjevala cerkveno slovesnost dneva, topiči so doneli po obširni poljavi ter goste vabili k redki svečanosti. Točno ob pol 10. uri se začne gibati lepa procesija iz župnišča: šolarji s svojim gospodom učiteljem, opletene družice s svojo vodiljo, in duhovniki s svojim slavljencom se med trijančenjem, strelbo in molitvijo pomikajo v cerkev. Kar pri vratih preč. gosp. kanonik in dekan Martin Strajnsak izročijo cerkvene ključke, sprejmejo prisego vere in obljubo zvestobe od gosp. slavljenca, ter jih cerkveno oblečejo in izročijo ključke hišice božje ali tabernakelna.

Zdaj stopijo preč. gosp. kanonik dr. Janez Mlakar na prižnico. V enournem govoru so nam po izreku Jezusa: »Kdo, misliš, je zvest služabnik in moder, kterelega je njegov gospod postavil čez svojo rodbino, da jim daje jed ob času« (Mat. 24, 45) razlagali lastnosti pastirja in vzajemne dolžnosti ovčic. Dušni pastir mora 1. biti zvest; in tudi novovmeščen gospod župnik so zvesti bili na vseh svojih službah; bodo tudi tukaj; pa tudi vi jim morate biti zvesti poslušalci! 2. Mora biti moder. Ne samo v šolah, temuč tudi v pastirskem poslovanju so se naučili modrosti, da vam bodo v vsaki okoliščini vedeli dobro svetovati; ubogajte jih! 3. Mora biti od Jezusa postavljen. Dušne pastirje Jezus postavlja, pošilja, tudi vašega gosp. župnika — po škofu, patronu, namestniji. Vsaka oblast je od Boga; nihče ni nasprotnoval: Jezus vam jih je poslal, tako jih tudi cenite! 4. So postavljeni čez božjo družino, katere mali del je cirkovska fara. 5. So postavljeni zato, da delijo jed božje besede, jed presv. Rešnjega Telesa; ob času življenja, ob času smrti; in še po vaši smrti vam bodo dajali jed molitve in mašne daritve vaš od Jezusa postavljeni gosp. župnik, ki bodo danes prvokrat za vas služili sv. mašo.

Po tem jedrnem nagovoru stopijo novi gosp. župnik pred oltar ter so vpričo petnajsterih duhovnikov s krepkim glasom popevali sv. mašo, pri kateri so jim stregli preč. gosp. kanonik Anton Hajšek, čast. gospoda župnika iz Slivnice in Fram. Že je bilo poldne odzvonilo, ko se je zapela zahvalnica in skončala cerkveno slovesnost, pri kateri smo novega pastirja in tudi sebe priporočevali v brambo Matere božje cirkovške. S. G.

Gospodarske stvari.

Peronospora ali strupena rosa ter način, kako se tej bolezni obraniti.

(Govoril dne 27. maja na podučnem shodu središkega bralnega društva „Edinost“ Anton Kosi, učitelj in posestnik v Središču.)

(Dalje.)

Najraje se pojavlja peronospora, kakor znano, na listju, a loti se tudi, posebno, ako so ji pogoji ugodni — vseh drugih trtinah nežnih delov, kakor receljnov, mladik in grozdekov.

Da se more trosje razviti, treba je poleg toplote

